

Романенко Даніл Сергійович,

студент 3-го курсу факультету адвокатури та антикорупційної діяльності Національного університету «Одеська Юридична Академія»

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного процесу Полуніна О. О.*

МАЛОЗНАЧНІ СПРАВИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Реформування цивільного судочинства являється надзвичайно важливим процесом для кожної сучасної цивілізованої держави, оскільки сучасне суспільство потребує істотного оновлення феномену права та ролі держави. Відповідно до цього, інститут малозначності справ до цивільного законодавства України був введений у 2017 році.

Проблема ефективності та доступності правосуддя є однією з найважливіших проблем сучасного процесуального права. Одним із шляхів підвищення доступності та ефективності правосуддя є поява спрощеної позовної форми провадження у цивільному процесі [3, с.85]. Застосовується спрощений порядок розгляду справ за формальними ознаками малозначності майнових вимог та простоти спірних правовідносин.

Такі обставини не виключають не лише складності справи, її потенційної практичної значущості, а й наявності нікчемного протистояння сторін, яке потребує судового засідання. Іноді це протистояння переростає в обмеження суду тим процесуальним режимом, який йому надає закон.

З-поміж іншого варто також наголосити на тому, що безпосередньо під малозначною справою в цивільному судочинстві нашої країни слід розуміти цивільну справу, яка формально містить ознаки порушення, невизнання чи оспорювання прав, свобод чи законних інтересів, але в силу своєї малозначності не завдає або не може завдати істотної шкоди особі, а також не може завдати особі істотної шкоди для держави чи суспільства [1, с.106].

Слід констатувати той факт, що спірним є те, що існує певна категорія справ (позови немайнового характеру), у яких взагалі відсутня цінність позову. У таких випадках суд вирішує, відносити їх до малозначних справ чи ні. Тому суддя повинен вирішувати це в кожній конкретній справі (справи про захист честі та гідності, про виселення особи з житлового приміщення та багато інших справ).

Деякі вчені вважають, що проблема полягає в тому, що складна і заплутана справа може мати недостатню вартість позову для звернення до суду касаційної інстанції, а проста справа, яка має достатній розмір, встановлений законом, буде розглянуто цим судом [2, с.129].

Інша проблема полягає в тому, що позивач сам може змінити ціну позову на нижчу (вказавши вартість спірного майна меншу, ніж вона є насправді, або розділивши вимоги на кілька окремих позовів), щоб відстрочити розгляд справисудового розгляду або підпасти під категорію малозначних справ. Також позивач може, навпаки, збільшити суму, щоб його справу міг переглянути суд касаційної інстанції.

Отже, на даний момент, в складних умовах сьогодення у зв'язку з тим, що 24 лютого 2022 року почалося повномасштабне вторгнення російських військ на територію України, йде пошук ефективних шляхів вирішення малозначних справ у цивільному судочинстві з метою якомога швидше шляхом прискорення цивільного провадження, де це можливо, зберігаючи належний рівень якості розгляду цих справ.

Водночас актуальною проблемою здійснення цього пошуку є визначення меж, до яких можна прискорити провадження без шкоди для якості розгляду конкретної малозначної цивільної справи.

Для ефективного судового захисту цивільних прав необхідно визначити, в яких випадках прискорення цивільного процесу буде надмірним, що виходить за межі правосуддя і є по суті свавільною діяльністю суду, а в яких прискорення припустимо.

Межі розгляду малозначних справ є тим критерієм, який відокремлює правову діяльність, в якій досягається мета цивільного судочинства, від неправосудної.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Поліщук М. Г. Правові аспекти визначення малозначності справ цивільної юрисдикції. *Теоретичні та практичні проблеми застосування норм цивільного, трудового та господарського права в сучасних умовах*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 2018. С. 106-107.
2. Кравцов С. О. Малозначність спору як «процесуальний фільтр» касаційного оскарження. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 6. С. 126-129.
3. Помазанов А. В. Малозначність справ у цивільному процесі України. *Право і суспільство*. 2018. № 1. С. 80-86.